

Kontaktperson

Samhällsbyggnadsavdelningen

Martina Holmgren

010-224 13 74

martina.holmgren@lansstyrelsen.se

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Bättre skydd mot diskriminering SOU 2016:87

(Ku2016/02814/DISK)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne välkomnar utredningens målsättning om en solid stödstruktur för ett effektivt antidiskrimineringsarbete i Sverige, där förstärkta möjligheter för individen att hävda sina rättigheter är centralt och där fler aktörer nationellt, regionalt och lokalt föreslås få ett förtydligt ansvar i arbetet. Samtidigt bedömer länsstyrelsen att det finns skäl att ytterligare analysera gränsdragningarna i uppgifter och uppdrag mellan involverade aktörer för att minimera risken för dubbelarbete och säkerställa effektivitet i arbetet. I utredningens översyn av arbetet mot diskriminering på lokal och regional nivå saknar Länsstyrelsen Skåne ett resonemang kring den kommunala och landstingskommunala nivåns ansvar och arbete på området. Likaså anser vi att det finns skäl att ytterligare analysera och beakta individens perspektiv, gör den föreslagna stödstrukturen det enklare, tydligare och mer tillgängligt för den enskilde individen att få råd och stöd och upprättelse?

Särskilda synpunkter

Utredningens förslag som rör länsstyrelserna

I betänkandet föreslås att länsstyrelserna ska arbeta externt med olika främjandeåtgärder för att motverka diskriminering. För att genomföra detta föreslås en höjning av länsstyrelsernas anslag för arbetet mot diskriminering.

Länsstyrelserna arbetar redan idag med sådana främjandeåtgärder beroende av regionala förutsättningar och möjligheter. Flera av länsstyrelsens uppdrag handlar om att agera mot ojämlikheter och ge stöd och skydd för individer som inte har

samma tillgång till sina rättigheter. Länsstyrelsen har därmed goda förutsättningar att förstärka detta arbete. En förstärkning medför att länsstyrelserna i större utsträckning kan verka för att den nationella målsättningen om ett samhälle fritt från diskriminering får genomslag i länet, vilket är positivt. Utgångspunkten för ett närmare samarbete regionalt förstärks likaså.

Länsstyrelsens uppgift att arbeta externt med främjandeåtgärder för att motverka diskriminering föreslås regleras genom ett tillägg i förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Samtidigt som ett sådant tillägg i förordningen kan förtydliga och förstärka Länsstyrelsens ansvar för diskrimineringsfrågor och höja diskrimineringsfrågans status så ser vi en risk med att andra närliggande uppgifter, såsom mänskliga rättigheter, barnets rättigheter, tillgänglighetsfrågor och jämställdhet, försvagas som en konsekvens av detta, vilket inte är önskvärt. De extra resurserna är bara avsedda för uppgifter som rör arbetet mot diskriminering och då enbart det externa främjandearbetet, vilket ytterligare ökar risken för att diskrimineringskyddet prioriteras framför arbetet med mänskliga rättigheter eller jämställdhet. Med stöd i uppgifterna i 5§ i förordningen har länsstyrelsen byggt upp ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt för att beakta dessa frågor samlat, vilket av erfarenhet visar, att det gynnar respektive frågas genomslagskraft i verksamheten. En egen bestämmelse för uppgifter om främjandeåtgärder för att motverka diskriminering riskerar att rubba detta helhetstänk som formar länsstyrelsens arbete med sektorsövergripande frågor.

Ett alternativ till en egen bestämmelse, som Länsstyrelsen Skåne tycker bör övervägas är att förtydliga och utveckla hela 5§ i länsstyrelseinstruktionen för att bättre synliggöra att principerna är beroende av varandra och förstärker varandras genomslagskraft, då klargörs också samtliga principers anknytning till diskriminering. Detta sett i ljuset av andra utredningars förslag med bäring på samma bestämmelse.

Länsstyrelsen ser också behov av ytterligare förtydliganden vad gäller mottagarna av länsstyrelsens stöd samt rollfördelningen mellan främst länsstyrelsen och DO. Vi välkomnar ingen detaljstyrning av länsstyrelsens uppgifter men vi menar att det ändå finns skäl att närmare förklara hur arbetet mellan DO och länsstyrelsen ska samordnas så att vi kompletterar varandra på bästa sätt, i syfte att bedriva ett effektivt arbete och tillsammans kunna utgöra ett så bra stöd som möjligt till lokala aktörer.

Utredningens förslag som rör antidiskrimineringsbyråerna

Länsstyrelsen Skåne delar utredningens bedömning om att antidiskrimineringsbyråerna utför ett mycket betydelsefullt arbete regionalt och lokalt genom att ge råd och stöd till människor som utsatts för olika former av diskriminering och för att de ska kunna få upprättelse. Deras viktiga oberoende

ställning gör att de i många fall har större möjlighet att nå ut till människor. Mycket betydelsefullt är även byråernas förebyggande arbete genom olika utbildnings- och informationsinsatser.

Länsstyrelsen Skåne välkomnar utredningens förslag om att storleken på stödet till antidiskrimineringsbyråerna bör höjas i syfte att möjliggöra för fler individer i landet att få tillgång till avgiftsfri rådgivning och stöd för att kunna ta tillvara sina rättigheter. Idag verkar inte antidiskrimineringsbyråerna i alla län, i några län finns flera medan andra län får dela på en byrå. Beroende av byråernas storlek och inriktning är det stor variation i möjligheter att ge alla människor i länet tillgång till råd och stöd. Flera byråer har också medfinansiering från en kommun vilket kan medföra att insatserna i större utsträckning gagnar invånarna i den kommunen. Ett förstärkt stöd ger byråerna mer hållbara förutsättningar att arbeta mer långsiktigt, nå ut till fler individer och kvalitén och utvecklingsmöjligheterna stärks. Samtidigt kvarstår en risk att det fortsatt blir ojämn tillgång till råd och stöd för den enskilde beroende av bostadsort, en risk som det finns skäl att beakta och analysera vidare i strävan att förstärka möjligheten för fler individer att hävda sina rättigheter.

Genom utredningens förslag kommer tyngdpunkten i antidiskrimineringsbyråernas arbete att ligga på rådgivning och stöd till enskilda. Det är då viktigt att den kunskap, erfarenhet och expertis som förvärvats av antidiskrimineringsbyråerna i det förebyggande och främjande arbetet mot diskriminering förvaltas och utvecklas på ett förtjänstfullt sätt i det fortsatta arbetet. Det främjande arbete som antidiskrimineringsbyråerna idag bedriver är inte bara värdefullt utan är även att betrakta som en förutsättning för deras rådgivande roll då det är genom detta arbete de når ut till individer.

Utredningens förslag om DO:s roll och uppdrag

Utredningen föreslår att DO i stort ska arbeta på samma sätt som idag. Länsstyrelsen har inget att invända mot detta förslag. Vi ser det som betydelsefullt att utredningen lämnar rekommendationer om hur systemet med anmälningar kan förstärkas. Om dessa rekommendationer leder till att fler individer får ökad kunskap om sina rättigheter och möjligheter, fler som utsätts för diskriminering får upprättelse och fler får kunskap om vad diskriminering och diskriminerande beteenden är så är det värdefullt ur ett rättighetsperspektiv. Länsstyrelsen vill särskilt understryka utredningens konstaterande att DOs arbete med att kommunicera till den enskilde och till allmänheten är helt centralt för att motverka diskriminering och stärka tilliten till den svenska antidiskrimineringslagstiftningen.

Utredningens förslag om att inrätta en diskrimineringsnämnd

Med syfte att effektivisera arbetet mot diskriminering och ge fler som har utsatts för diskriminering möjlighet till upprättelse föreslår utredningen att en

diskrimineringsnämnd ska inrättas. Om det, som utredningen menar, medför att fler människor som har utsatts för kränkningar kan få sin sak prövad på ett enkelt, snabbt och rättssäkert vis blir det inte bara enklare för individen att hävda sina rättigheter utan det allmänna tar då också ett större ansvar för dess konsekvenser för de mänskliga rättigheterna. Det ökar också tilliten till det offentliga, vilket är centralt här. Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att inrätta en diskrimineringsnämnd.

Som utredningen själv meddelar behövs det ytterligare överväganden om en diskrimineringsnämnd ska inrättas. Frågor som vi bedömer bör finnas med i en sådan process handlar om:

- Rollfördelning och avgränsning mellan den redan existerande Nämnden mot diskriminering och den föreslagna Diskrimineringsnämnden.
- Tydlig information i olika fora till allmänheten om vilken hjälp och stöd som ges när det gäller utredningar av anmälningar som rör diskriminering samt vad Diskrimineringsnämnden gör och vilken roll DO har. Det är en viktig rättighets- och tillitsfråga. DO är ju även ombudsman och har därmed i uppdrag att stödja de som utsatts för diskriminering. Det är också viktigt i relation till serviceskyldigheten.
- Betydelsen av att följa upp beslut, vilket även understryks av utredningen. En viktig åtgärd för att se till att den som anmäls följer besluten och således att individer som utsatts för kränkningar får upprättelse.
- Ytterligare klargöra om nämnden är rätt väg att gå för att säkerställa de mest utsatta personernas rättigheter, de vars förutsättningar att använda eller utnyttja sina rättigheter inte är på samma nivå som övriga befolkningen, de som det allmänna har särskilt ansvar att skydda.

Utredningens förslag om diskriminering i offentlig verksamhet

Förslaget från utredningen är att regeringen bör utreda frågan om att ta fram en helt ny diskrimineringslagstiftning med ett generellt diskrimineringsförbud. Som utredningen konstaterar, skyddar den nuvarande diskrimineringslagen inte mot alla former av diskriminering och täcker heller inte alla samhällsområden, något som begränsar enskildas skydd mot diskriminering. Vi välkomnar utredningens förslag om fortsatt utredning i frågan.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Ola Melin med utvecklingsstrateg för mänskliga rättigheter Martina Holmgren som föredragande. Vid den slutliga handläggningen har även enhetschef Ulrika Jerre, länsassessor Anna Månsson och projekthandläggare Klara Steinvall deltagit.

Ola Melin

Martina Holmgren

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.